Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 129. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 8-го ЛИПНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JULY 8, 1955. No. 129. VOL. LXII.

СТІВЕНСОН КРИТИКУЄ ШКІЛЬНУ ПРОГРАМУ АЙЗЕНГАВЕРА

Шикаго, Ілл. — Бувший демократичний кандидат на президента і титулярний голова Демократичної Партії — Адлей Е. Стівенсон промовляв на зборах Крайового Виховного Товариства і критикував шкільну програму уряду Айзенгавера, кажучи, що уряд нічого не зробив, щоб злагіднити кризу в шкільництві. Стівенсон пригадував свій власний плян із 1952 року, згідно з яким федеральний уряд повинен річно видавати на шкільництво 800,000,000 долярів. В цих зборах беруть участь 15,000 учителів та адміністраційних шкільних урядовців, які репрезентують 612,000 членів Крайового Виховного Товариства. Промову Стівенсона передавала радіова і телевізійна станція CBC. Стівенсон казав, що федеральний уряд повинен допомогти при будові шкільних будинків, вишколі учителів та призначити відповідні суми на стипендії для здібних учнів середніх шкіл. Ця федеральна допомога шкільництву може відбуватися без небезпеки, що уряд схоче контролювати шкільництво в окремих стейтах. Стівенсон пропонує, щоб Конгрес прийняв той законопроєкт, який зредагувала Підкомісія Праці і Виховання в Палаті Репрезентантів. Він складається з трьох частин: 1. Федеральний уряд даруватиме стейтам впродовж чотирьох років по 400,000,000 долярів. Ця сума буде розділена на основі числа учнів, які є в окремих стейтах. 2. Законопроєкт уповажнює уряд впродовж чотирьох років закупити бондів на суму 750,000,000 долярів, які мають іти на допомогу шкільництву. 3. Згідно з цим законопроєктом уряд мав би уповаження давати фінансову допомогу шкільництву перед виданням бондів. Стівенсон рекомендує допомогу в формі стипендій тим студентам, які могли б бути учителями. Він заявив, що коли зростає національний прибуток, то треба збільшити видатки на освіту.

Президент сам вирішуватиме справу своєї кандидатури

Вашингтон. — Президент Айзенгавер заявив на пресовій конференції, що ніхто не зможе змусити його кандидувати другий раз, бо він думає сам вирішити цю справу. Президент сміявся, коли журналіст пригадував йому заяву республіканського сенатора Ралфа Фландерса, який у своїй промові в дні Четвертого Липня сказав, що „Айзенгавер не може відмовитися від кандидатури" в 1956 році. Президент сказав, що він ніколи не вирішував, що хтось інший має робити, а після того додав, що справу своєї кандидатури він вирішуватиме сам, і то тоді, коли на це прийде час. Сенатор Фландерс сказав у Віменті, Іллиной, що Айзенгавер мусить ще раз кандидувати, бо він „здобув провід у народі і встановив провід у світі". Журналісти сказали президентові, що навіть його приятелі невдоволені з того, що він відкладає справу вирішення своєї кандидатури. Та президент не хотів виявити, чи кандидуватиме найближчого року.

Перон поступається опозиції, але еміґранти вимагають, щоб він уступив

Буенос Айрес. — Міністер внутрішніх справ перонівського уряду Оскар Альбріс повідомив проводи опозиційних партій, що їх вимоги в справі користування державним радієм і свободою преси будуть визнані, але вони повинні діяти „в межах внутрішнього замирення і гармонії". Водночас цей же міністер заявив, що він сподівається, що в справі замирення пануватиме повна гармонія між опозиційними партіями й урядом. Він підтвердив, також можливість видачі дозволу на видавання незалежного політичного часопису. Як розвинуться після примирливих заходів Перона події в Арґентині, невідомо, але представники арґентинської еміґрації в Уруґваю відкидають всяку можливість національної згоди в Арґентині, поки при владі буде залишатися Перон. Арґентинська еміґрація не відкидає взагалі конечности внутрішнього миру в Арґентині, але вона не піде ніколи на „примирливу комедію", що її затіяв Перон з єдиною тільки метою, щоб залишитися при владі і врятувати свою диктатуру, яка є вже в стані банкротства. На думку провідників арґентинської еміґрації, всі балачки Перона розраховані на те, щоб виграти на часі, сильніше закріпитися і потому тим безоглядніше розправитися з опозицією.

Американська летунська експедиція на Антарктиду

Париж. — Американська фльота плянує вислати в Антарктиду експедицію з шести до восьми літаків. Літаки летітимуть, не зупиняючись, з Нової Зеляндії до протоки МекМурдо в Антарктиді. Експедиція відбудеться в грудні цього року і це буде перший лет в історії, що зв'яже цей південно-бігуновий континент з іншими країнами світу. Американська експедиція відбудеться під командуванням адмірала Ричарда Бирда і вона буде п'ятою з черги виправою в Антарктиду. На Антарктиді існує вже чотири бази, збудованих американцями і тепер будується п'ята. Завданням плянованої експедиції підтримати наукові досліди й обсервації, ведені на цих базах. Водночас із цією експедицією влаштовує свою окрему експедицію в Антарктиду Нова Зеляндія. Відбудеться ця експедиція під проводом відомого переможця Монт Евересту в Гімалаях сера Едмунда Гіллярі.

Айзенгавер домагається, щоб Конґрес ухвалив його законопроєкти

Вашингтон. — Президент Айзенгавер сказав на пресовій конференції, що він тішитиметься, якщо Конґресові вдасться закінчити працю до 30 липня, але він при цій нагоді пригадав членам Конґресу, що ще багато законопроєктів чекають на ухвалення. „Я гадаю, казав президент, що Конґрес, якщо він тільки схоче, може зробити дуже багато в короткому часі, і я вірю, що він це зробить". Попереднього дня президент говорив із республіканськими конґресовими провідниками про ті законопроєкти, які повинні бути ухвалені під час цієї сесії Конґресу. До цих законопроєктів належать: законопроєкт про збільшення військових резерв, про допомогу шкільництву, будівельну програму та будову нових автострад. Президент виступав проти тих, які своїми поправками проти сеґреґації не допускають до ухвалення важливих законів. Айзенгавер сказав, що справу сеґреґації вирішив Найвищий Суд ЗДА, який визнав її незаконною.

500,000 долярів за викриття ворожої атомової бомби

Вашингтон. — Палата Репрезентантів одноголосно прийняла законопроєкт, згідно з яким можна буде виплачувати 500,000 долярів нагороди тому, хто допоможе до викриття контрабанди атомової бомби до цієї країни. Цей законопроєкт іде ще до Сенату. Він має забезпечити цю країну проти секретного ввозу до ЗДА атомового матеріялу. Представники Спільної Конґресової Комісії Атомової Енерґії заявляють, що навіть „валізкова" атомова бомба спричинила б велику шкоду, коли б ворожі контрабандисти вспіли привезти її до цієї країни. Хто міг би дати вказівки, які вели б до викриття контрабанди атомової бомби, той може дістати грошову нагороду в висоті до 500,000 долярів, а коли б це був чужинець, то він дістав би ще й дозвіл на постійний побут у ЗДА.

Домагаються більших кар за змову проти уряду

Вашингтон. — Палата Репрезентантів прийняла законопроєкт про збільшення кари за бунт й змову для насильної зміни демократичної форми уряду ЗДА. Найвища кара за цей злочин досі виносила шість років тюрми, п'ять тисяч гривни, або обидві кари одночасно. Згідно з новим законопроєктом за змову до насильної зміни уряду можна буде карати тюрмою до 20 років і гривною до 20,000 долярів.

Д-р М. Дудра одержав професорську стипендію

Клівленд. — Д-р Михайло Дудра, надзвичайний професор політичної економії в Каледжі Стойбенвіл одержав професорську стипендію — спонсоровану Інститутом Технології Кейса у Клівленді для дальших студій в ділянці економії. Програма цих студій фінансована різними індустріяльними корпораціями. Д-р Дудра був одним із 50 кандидатів вибраних з-поміж понад 200 професорів каледжів й університетів, які старалися цього року про цю стипендію. Студії будуть охоплювати низку викладів, семинарів і дискусій, що їх вестимуть найвизначніші американські економісти. В програму студій входитиме теж відвідування фабрик й індустрійних інституцій у Клівленді.

КОМУНІСТИ ВБИЛИ БОМБОЮ ПОЛІТИЧНОГО ЕМІҐРАНТА

Мюнхен. — В одній із поштових контор Мюнхену згинув голова Національної Ради словаків, Матус Чернак, розірваний годинниковою бомбою, що була скрита в поштовому пакунку. Вибух убив одночасно одну старшу жінку й поранив 13 інших осіб, із них дві важко. Матус Чернак був міністром освіти в уряді о. Тіса, що його потім комуністи повісили. На еміґрації був одним із найчільніших протикомуністичних діячів. Чернак згинув відразу від вибуху бомби. Подробиць того атентату, що живо нагадує комуністичне вбивство полк. Євгена Коновальця у Роттердамі, преса покищо ще не приносить.

Англія передбачує конечність збільшення видатків на зброю

Лондон. — Селвайн Ллойд, англійський міністер оборони, перестеріг англійський парлямент, що треба буде поважних зусиль, якщо Англія захоче дотримати кроку совєтському збросню. Англійський міністер звернув увагу передусім на величезну розбудову совєтської підводної воєнної Фльоти, а також на постійне постачання Совєтами турбомоторових літаків комуністичному Котаєві. Зате Ллойд заперечив, наче б в останній летунській параді на летовищі під Москвою Совєти вивели якісь нові й невідомі ще досі типи воєнних літаків. Совєтське летунство, мовляв, розвивається „за передбаченою лінією". Ця заява англійського міністра оборони була — як коментує преса — великим розчаруванням для всіх цих англійців, головно з соціялістичного і пацифістичного табору — які думали, що теперішнє „відпруження" в міжнародній ситуації включно з Женевською конференцією, — принесе зменшення видатків на збройні сили. Консервативні кола, навпаки, рахуються з потребою куди більших видатків. Вони звертають увагу, що англійське воєнне летунство переживає справжню кризу, бо воно відстало в перегонах з совєтським летунством, а три нові типи літаків, від років випробовувані в англійських дослідних варстатах, досі не ввійшли в плян масової продукції. Так само застаріле й замале вивінування англійського летунства радарним й електронічним вирядом.

Пропонують прийняти до Ради Европи комуністичні держави

Штрасбурґ. — На теперішньому засіданні Ради Европи у Штрасбурґу англійський міністер закордонних справ Мек Міллан і французький міністер закордонних справ Піней виголосили промови, в яких вказали на можливість, а то й потребу поширити теперішню Раду Европи також на не-демократичні держави. Теперішній статут Ради Европи виключає приявність в ній держав не демократичного типу. Мек Міллан підкреслив, що Рада Европи мусить мати „універсальний" характер і що тому не можна триматися „надто педантичних принципів". Він звернув увагу, що напр. Юґославія має тепер обсерватора в Організації для Европейської Економічної Співпраці, яка постала на місце Пляну Маршала. МекМіллан натякнув, що не є виключене, що на Женевській нараді голів 4-ох великодержав буде мова про нову політичну організацію, в якій були б заступлені всі европейські держави. Зате Піней підкреслив, що в Женеві „ніхто не буде продавати Европи, ані продавати щось поза спиною Европи". Він з притиском говорив про конечність зберегти єдність Атлянтійського бльоку.

„Ню Йорк Таймс" матиме ще одного кореспондента в Москві

Москва. — Відомий нюйоркський щоденник „Ню Йорк Таймс" одержав несподівано дозвіл на вислання ще одного свого постійного кореспондента до Москви. Ним призначено Веллеса Генґена, дотеперішнього тимчасового кореспондента „Таймса" в Берліні. Генґен одержав візу на в'їзд до Совєтського Союзу всупереч всяким очікуванням дуже скоро. Від тепер „Ню Йорк Таймс" буде єдиною чужоземною газетою, що матиме двох постійних кореспондентів у Москві. Першим кореспондентом „Таймса" у Москві є Длифтон Даніель. Останнім часом Москва уділює західним журналістам дуже радо дозволи на в'їзд. Було вже навіть так, що одного дня перебувало в Москві понад 40 представників американських і західньо-европейських некомуністичних країн.

ПРЕЗИДЕНТ ПОЇДЕ ДО ЖЕНЕВИ З „МНОГОНАДІЙНИМ НАСТАВЛЕННЯМ"

ПРЕЗ. АЙЗЕНГАВЕР ВІДПОВІВ НА ПРЕСОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ НА СУМНІВИ НІКІТИ ХРУЩОВА

Президент Айзенгавер з не дуже виразною міною говорить на пресовій конференції про те, що зустріч чотирьох може запобігти війні.

Вашингтон. — „По-перше, наскільки мені відомо, то ніхто з американського уряду ніколи не казав, що росіяни, Совєти, приходять на якусь конференцію слабі. Очевидно, що ми признаємо їх велику військову силу у світі. Так, що воно очевидно говорить само за себе. Коли ж річ іде про справу доброї волі, то ми поїдемо туди (до Женеви) з многонадійним наставленням, але ця надія мусить дістати більше соків, якими живилась би, поки вона стане чимсь більшим, як тільки сподіванням. Але ми підемо туди, щоб чесно представити нашу справу в примирливий і приязний спосіб, і не задумуємо відкинути щонебудь виключно тільки через пересуд, або злобу чи якусь іншу погану причину такого роду" — так заявив президент Айзенгавер на останній пресовій конференції в середу 6 липня ц. р. Його відповідь прийшла на запит журналіста, що пригадав „кілька цікавих завваг, що їх зробив совєтський партійний босс Хрущов в нашій амбасаді у Москві 4-го липня". Цей журналіст звернув увагу, що Хрущов чваниться, що Совєти поїдуть на конференцію „на вершинах" у Женеві оперті об свою силу та що „може щось вийти з цього", якщо американці будуть переговорювати з ними в добрій вірі. Відповівши — як наведено вище — на те питання, президент Айзенгавер поминув мовчанкою пригадану американським журналістом заяву Хрущова, що коли б вибухла нова війна, то Совєти й Америка повинні опинитись знову „по одному боці". Президент Айзенгавер заявив, теж, що йому нічого невідомо про те, в якому складі і з якими пропозиціями приїдуть совєтські делеґати до Женеви. Зрештою, на тій останній пресовій конференції президента Айзенгавера не говорилось більше про Женевську конференцію, за вийнятком хіба запитів і відповідей на тему роззброєння, про що напевне буде мова в Женеві.

Велика Чвірка обговорюватиме торгівлю між Сходом і Заходом

Вашингтон. — Бувший директор бюджетових справ і теперішній дорадник президента в справах закордонної торгівлі Джозеф М. Додж зажадав від усіх департаментів та урядових аґенцій даних про торгівлю з СССР та їхніми сателітами. Ці матеріяли мають бути предложені до кінця цього тижня, і в них мають бути подані не тільки статистичні дані, але також і опінія начальників аґенцій про те, яких товарів домагаються комуністи від держав вільного світу, а також і про те, що могли б комуністичні держави продавати Заходові. Недавно про торгівлю з комуністичними державами говорили бувший директор Адміністрації Закордонних Операцій Гаролд Е. Стассен, та секретар торгівлі Сінклер Вікс, але їхні звіти не охоплюють цілости цієї проблеми. З повищого зарядження Доджа виходить, що на зустрічі Великої Чвірки в Женеві головним пунктом переговорів буде справа торгівлі між Сходом і Заходом.

В АМЕРИЦІ

● **Пані Куртіс** із місцевости Лібі, Монтана, твердить, що її дворічну донечку Іду Ме вхопив був медвідь і заніс до лісу, де вона перебула 21 годину, поки її не знайшли люди, які в числі 350 осіб шукали за вкраденою дитиною. Дехто не хоче вірити матері, яка твердить, що бачила медведя, як ніс її дитину в ліс.

● **Американська амбасадорка** до Італії Клер Бут Лус заявила, що ЗДА мусять допомагати своїм союзникам, якщо хочуть, щоб їхня політика, яка змагає до миру, мала успіх.

● **Президент Айзенгавер** впродовж свого урядування займенував 85 жінок на визначні урядові становища, як це стверджує Республіканський Крайовий Комітет. Це рекордове число жінок на відповідальних постах, і ним чваняться республіканські жінки.

● **Республіканський сенатор** Ралф Фландерс сказав, що „неправдоподібна" третя світова війна для звільнення народів, поневолених комуністами. Цей республіканець із стейту Вермонт гадає, що народи за залізною куртиною можна звільнити при допомозі „морального переконування", а пізніше втримувати їх вільними при допомозі контрольованого роззброєння.

● **Хоч у цій країні** трапляються часті розводи, то Статистичне Бюро повідомляє, що воно нараховало аж 5,800,000 подруж, які живуть разом довше як 25 років.

● **Під час спеки** президент Айзенгавер взяв собі „оф" із свого бюра та після обіду пішов до кіна на ориґінальний фільм, випродукований технікою „сінерама".

● **Число смертних випадків** від недуги пістряка легенів в Нюйоркському стейті впродовж 20-ох років збільшилося на 505 відсотків. Це відноситься до чоловіків, які більше курять, бо те число в жінок за той самий час збільшилося тільки на 55 відсотків.

● **500 осіб в Вашингтоні** спали на лавках в одному з місцевих парків, але поліція всіх їх побудила, бо шукала за 22-місячним хлопчиком Мілфордом Мартином, який був загубився. Малий Мілфорд також спав на лавці між людьми.

● **52-річний Стіфен Зеветов** із Форту Додіи, Айова, під час спеки пішов до води, щоб охолодитися. Одну руку вложив під камінь, але риба зловила його долоню і тримала майже десять мінут. Жінка з берега подала йому ніж, і він звільнився з риб'ячого „полону".

● **Комуністичний щоденник** „Дейлі Воркер" в Ню Йорку просить Американське Товариство Часописних Редакторів, щоб помогло йому дістати візу для редактора закордонних справ у цьому щоденнику, щоб він міг поїхати до Женеви на конференцію Великої Чвірки.

ВІСТІ З-ПОЗА ЗАЛІЗНОЇ ЗАСЛОНИ

(За совєтською пресою і радіо)

„КОРОВ'ЯЧИЙ ХМАРОДРЯП"

Упроєктному бюрі ростовського виконавчого комітету створили типовий проєкт колгоспного корівника. За цим проєктом суперударними темпами побудували корівник в колгоспі ім. Сталіна Аксайського району Ростовської области. Кореспондент київської „Літературної Газети" приїхав до колгоспу на урочисте відкриття корівника. Про свої враження з цієї урочистости пише він так: „Голова колгоспу показав рукою на будівлю небаченої архітектури, сумішку середньовічного замку з цирком і промовив: — „Оце корівник на 200 корів. Зрудований за проєктом ростовських інженерів." Кореспондент переліз через калюжу і заглянув у двері коров'ячого хмародряпа. Сказав невиразно: „Гм, багато повітря..." — „Багато! — сердито озвався дід колгоспник. — Рівно вдвоє більше як треба. Позамерзають тут корови." — „Не позамерзають, а повиздихають з голоду," — заперечила старенька колгоспниця, бо забули будівники про механічну кормокухню і механізовану подачу кормів. Невже ж для кожної корови нарізати ножичком корм і на тарілочці подавати на обід?" — „Ні, не пропадуть з голоду, — заступився за корів дід, — не вспіють. А напевно потопляться, бо немає тут ніякої каналізації"... Кореспондент глянув угору і побачив, що новий дах корівника уже де-не-де потріскався, і просвічувало в ньому синє небо... Одним словом, колгоспне будівництво, як запевняв Хрущов, на крутому піднесенні.

НАГОРОДИЛИ РОСІЮ ЗА „ВОЗ'ЄДНАННЯ"

Хоч від часу голосного святкування ювілею Переяславської угоди минуло чимало часу, аж тепер пригадали собі в Москві, що, власне, — спричинницю цього святкування „скривджено". І от на сесії Верховного Совєту РСФСР, що відбулася в місяці квітні ц. р., інсценізували урочисте вручення Російській Федерації ордена Леніна. В наказі Верховного Совєту СССР сказано: „На відзначення 300-ліття возз'єднання України з Росією і відмічаючи видатні успіхи русского народу і всіх народів Російської Федерації в державному, господарському й культурницькому будівництві, нагородити РСФСР орденом Леніна." Отже помилку направлено, і російський народ може тішитися високою нагородою. Чи ж додумаються в Президії Верховної Ради нагородити посмертно ще й Петра та Катерину за приборкання „бунтівничих малоросів"?

НА СТАНОВИЩІ ПАСИНКА

У числі з 23 травня „Радянська Україна" містить статтю М. Гавришка про невідрадне становище вінницьких малярів. Є, — пише він, — у Вінниці обласне товариство малярів, яке охоплює 50 членів. За час свого існування зорганізувало воно дві виставки. Відвідувачів захоплювали образи Г. Мосензова, М. Кирилова, М. Лошака та ін. Однак, малярам ніхто не допомагає і про творче їх зростання не дбає. Республіканська організація „Укркоопхудожник" дивиться на вінницьких колеґ, як на якийсь тягар. Майстерня вінницького товариства малярів міститься у колишньому складі спортовного інвентаря. Намальовані картини складають на горищах, де вони припадають порохом і псуються. Про малярів, — нарікає кореспондент „РУ", — згадують тут лише напередодні свят, коли треба портретами вождів, плякатами і транспарентами оформлювати місто. А єдиний в области член Спілки радянських малярів М. Кирилів марно шукає собі в Вінниці мешкання. Тим часом, обурюється кореспондент, товариство малярів дуже потрібна організація, бо „вона повинна відобразити на полотнах боротьбу трудящих области за круте піднесення сільського господарства".

В СВІТІ

● **Большевицький міський** будівельний уряд у Москві визнав небезпечною балеву залю в американській амбасаді й заборонив користуватись нею. Тому дружина американського амбасадора пані Болен, була у великому клопоті, де помістить гостей на традиційне щорічне святкування дня 4-го Липня, тим паче, що в цьому році сподівались напливу численних совєтських достойників. На щастя, Господь дав гарну погоду і замість у залі — гості перебували в саду, а прийняття перетворилось у „ґарден парті".

● **Свята Конґреґація**, як найвищий цензурний орґан Ватикану, поставила на індекс заборонених друків два мадярські журнали, які появляються під католицькою фірмою у Будапешті. Редаґовані вірними комуністам одиницями, ті журнали, „Хрест" і „Бюлетень Мадярських Католиків", пропаґують „вільну" Католицьку Церкву на Мадярщині, непідпорядковану Папі, та запевняють, що між комунізмом і католицизмом „нема різниці".

● **Англійська палата** лордів ратифікувала вже також австрійський державний договір, що признав Австрії суверенність. Таким чином на 5 держав, що мали ратифікувати той пакт, зробили це вже ЗДА, Австрія, Совєти і Англія, а Франція обіцяла зробити це ще в цьому місяці.

● **В Англії** один із найбільших робітничих союзів, юнія вуглекопів, заявився проти лідера лівого крила Партії Праці, Енюрина Бевена. На конвенції цієї юнії, що є цілком під впливами названої партії, рішено, щоб скарбником партії був надалі Ю. Гейтскелл, колишній міністер скарбу, завзятий партійний противник Бевана. Як відомо, Бевен є одним із найголосніших пропаґаторів „співіснування" з большевиками.

● **Го Чі Мінг** „президент Північного В'єтнаму, який зробив кар'єру завдяки комуно-китайській підтримці грішми, зброєю і інструкторами, перебуває тепер з відвідинами у Пейпінґу, відкіль він виїздить до Москви. Він поїхав дістати інструкції від своїх зверхників, тільки невідомо, чи китайці й московські большевики дивляться так само на дальшу ситуацію в Індо-Китаї.

● **Московська „Правда"** помістила ентузіястичну кореспонденцію свого американського кореспондента про Сан Франсіско. Комуністичний дописувач протиставить Сан Франсіско „задушливому, сірому і брудному" Ню Йоркові та надзвичайно хвалить собі час, переведений в тому місті над Тихим океаном під час останньої ювілейної сесії Об'єднаних Націй.

● **В 10-денному Міжнародному** Фільм-Фестивалі у Західньому Берліні, признано нагороди, як найкращим фільмам, трьом американським фільмам, трьом німецьким і по одному — італійському, французькому й еспанському. За найкращий фільм признано фільм Волта Дизнея „Зникаюча прерія".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НЕПОЛАГОДЖЕНІ СПРАВИ

Президент Айзенгавер звернувся в останніх днях до провідників своєї республіканської меншости в Конґресі, закликаючи їх до окремих зусиль для обов'язкового полагодження та переведення відповідного законодавства в кількох найважливіших для країни справах ще перед вакаційною відпусткою Конґресу. Президент конкретно назвав п'ять таких справ, а саме: встановлення і вишкіл військових резерв; авторизацію, себто признання відповідних фондів на будову запропонованого Президентом атомового „корабля миру"; ухвалу програми на розбудову шляхів; продовження будівельно-мешканевої програми та, вкінці, переведення ухвали про федеральну допомогу в будові публічних шкіл.

Як виглядають ці справи в Конґресі тепер? Усі вони вже були у відповідних комісіях одної чи обидвох Палат, але ще жадної з них не узгіднено та не приготовлено до кінцевого вирішення. В деяких справах вже ведуться, або починаються переслухання і при добрій волі та при відповідних зусиллях усі ці справи, та ще й деякі інші, що є на порядку нарад, можна б вирішити. Інше діло, що в гру входять не тільки самі справи, але й т. зв. політиканство, головно з уваги на вибори в наступному році. А в цьому відношенні уряд має деякі труднощі, бо його Республіканська партія є тепер у Конґресі в меншості і вирішення поодиноких справ залежить у першу черґу від демократичної більшости, що є — як це свого часу заявив її лідер у Сенаті, недужий тепер сенатор Линдон Б. Джансон з Тексасу — у „відповідальній опозиції" до республіканського уряду. Справу ускладнює дещо й недуга сенатора Джансона, що минулої суботи занедужав на серце та перебуває в лікарні, а його функції сенатського лідера виконує сенатор Ірл С. Клементс з Кентокі.

Провід демократичної більшости в Конґресі уже попередив, що він плянує зробити вакаційну перерву в теперішній сесії Конґресу найпізніше 30-го липня. Президент Айзенгавер, ще заки звернувся до республіканської меншости в справі полагодження „найпильніших справ", висловив демократам подяку за „конструктивну співпрацю" в минулому та закликав до такої ж і „ще більшої" співпраці тепер, перед вакаціями Конґресу. Тим часом, сенатор Клементс знову попередив, що демократи не продовжать сесії, закінчуючи її так, як заповіли, в дні 30-го липня.

Не зважаючи на всі „політиканські" міркування, крайова публічна опінія недвозначно піддержує заклик Президента для вирішення бодай названих ним п'ятьох найважливіших справ, вважаючи, що всі вони мають справді першорядне значення для країни, її оборони і розбудови. При цій нагоді демократам легко звертається увагу, що рішальний вплив на вибори наступного року матимуть рішення Конґресу саме в цьому, а не наступному році і тому, відкладаючи названі Президентом справи, що їх помітна більшість публічної опінії піддержує, демократи могли б пошкодити не так республіканцям та їх адміністрації, як радше своїй власній партії та її виглядам у наступних виборах. При цьому звертається увагу, що вини за неполагодження справ не можна буде звалити на спеку в столиці, бо залі нарад у Капітолю мають модерні прохолоджувачі.

ПРИЄМНЕ З КОРИСНИМ

На час сезонових вакаційних спек у наших громадах, звичайно, припиняється більша громадська активність, або радше концентрується на прогулянках та пікніках під вільним небом. І хоч такі імпрези подумані головно для приємности та для поповнення організаційних кас, то й цю приємність можна ще тільки збільшити, зв'язавши її з таким безсумнівно корисним для нашої спільноти, як, наприклад, здобування нових членів для Українського Народного Союзу. Теперішня спеціяльна організаційна кампанія дає на це добру нагоду. Під час поїздки автобусом чи приватним автомобілем, зокрема під час актуальних і популярних тепер поїздок на „Союзівку", кожний з нас має багато нагод і можливостей перевірити, чи наші товариші подорожі вже включились у творчий процес нашої спільноти в рямках УНСоюзу, а якщо ні, тоді у свобідній розмові можна навести їм багато переконливих арґументів, щоб вони це негайно зробили.

Організаційна кампанія УНС, з окремими нагородами за приєднання нових членів, триватиме тільки до кінця року і тому не треба чекати аж на „сезон", але використовувати кожну нагоду на те, щоб ця кампанія закінчилась якнайбільшим успіхом. Це легко можна досягнути, якщо тільки всі ми пам'ятатимемо про наш обов'язок та потрапимо використати для цієї справи теж і вакаційні приємності.

СТІВЕНСОН І ГАРРИМАН

Відтепер за кругло один рік відбудуться передвиборчі конвенції обох американських партій, на яких визначать кандидатів на президентські вибори осінню того ж року. Тому, що керівні республіканські діячі переконані, що президент Айзенгавер, керований прикметним йому великим почуттям обов'язку, кандидуватиме всупереч своєму бажанню відійти від державного життя й осісти на своїй фармі в західній Пенсилвенії, — взагалі не обмірковуються ніякі інші республіканські кандидатури. Тому теж в республіканських колах — як видно по республіканській пресі — нема ніякого передвиборчого шуму, бо всі переконані, що величезна особиста популярність Д. Д. Айзенгавера згори запевняє йому виборчу перемогу, тим паче, що він матиме у виборах таки дуже поважні речеві арґументи в свою користь: зріст добробуту в краю, всупереч демократичним прогнозам щодо депресії, яка, мовляв, прийде разом із республіканцями; закінчення війни в Кореї і мирова політика на терені Европи і Далекого Сходу; збільшення безпеки країни цілою низкою нових міжнародних договорів; найвищий військовий авторитет на чолі держави на випадок підступної ворожої аґресії — і т. ін. Зате тим більший шум в демократичному таборі. Так було теж і минулим разом. Пригадаймо, що 25 липня 1952 року на демократичній конвенції у Шикаґо у першому голосуванні брало участь 13 кандидатів, 10 із них кандидували ще в другому голосуванні, а 7 залишились до третього, тоді, коли на республіканській конвенції, що відбулась також у Шикаґо в днях від 7 до 11 липня, було взагалі 5 кандидатів у першому голосуванні, а 4 залишились до вирішного другого голосування.

Як відомо, на згаданій демократичній конвенції з липня 1952 року призначено кандидатом у президентських виборах тодішнього губернатора стейту Іллиной, Адлея Ірвінґа Стівенсона, що мав тоді 52 роки. Він сам не хотів кандидувати і прийняв кандидатуру тільки під натиском конвенції. І в першому і другому голосуванні дістав тоді найбільше голосів сенатор Естес Кіфовер, усупереч бажанню тодішнього президента Трумана, який одверто підтримував Стівенсона. Цей останній, раніше мало відомий широким американським масам, хоч і програв президентські вибори у користь Д. Д. Айзенгавера, що дістав був близько 34 мільйони голосів на трохи понад 27 мільйонів голосів за Стівенсоном, здобув собі все ж в американській публічній опінії своєю виборчою кампанією поважне ім'я і симпатії, виявивши не абиякий красномовний талант, високу освіту, дотеп і знання однаково адміністраційних, як і міжнародних проблем. Він залишився тітулярним головою Демократичної партії і не зв'язався з ніяким тривким становищем. Подорожує часто по широкому світі, виголошує час до часу політичні промови й залишається в широкій опінії кандидатом Демократичної партії у президентських виборах в найближчому році. Така опінія устійнилась особливо після недавніх відвідин Стівенсона у нюйоркського губернатора в Олбані, Аверелла Гарримана. Запитаний журналістами, що він думає про Гарримана, як можливого кандидата на президента, Стівенсон зручно й ввічливо відповів, що Гарриман має першорядні кваліфікації на кожне становище. Зате сам Гарриман висловився конкретніше: він, мовляв, має єдину амбіцію — кандидувати ще вдруге в 1958 р. на становище губернатора нюйоркського стейту, а в президентських виборах підтримає кандидатуру Стівенсона. Такі заяви преса одностайно оцінила, як своєрідний „пакт" між тими двома чільними демократичними політиками.

Тим часом в останній недільній радіопередачі „Нешенел Бродкестінґ Компані" „Зустріч з пресою", голова нюйоркської Демократичної організації Кармін де Сапіо, який після перемоги Аверелла Гарримана у губернаторських виборах став стейтовим секретарем з поважною політичною силою, заявив, що він переконаний, що нюйоркська делеґація на демократичній передвиборчій конвенції підтримає кандидатуру Гарримана на президента. Запитаний, чи не буде кандидувати Стівенсон, він відповів різко, що „ніхто не носить в мішку номінації на кандидата". Правда, він назвав 8 чільних демократів, як можливих кандидатів на президента, але між ними на першому місці Гарримана, а Стівенсона щойно на шостому місці. Таким чином в американській пресі відразу зароїлось від здогадів, що кандидатура Стівенсона ще далеко не вирішена і що найбільші вигляди на демократичній конвенції матиме таки не Стівенсон, а Аверелл Гарриман, який, зрештою і на демократичній конвенції в 1952 році, брав участь у двох перших голосуваннях, стоячи на 4-му місці за кількістю одержаних голосів.

Аверелл Гарриман, який має тепер 63 роки, займав у своєму житті цілу низку високих становищ в торговельно-фінансовому і державному світі. Він був віце-президентом, потім президентом великої залізничої компанії Юніон Пасифік Рейлровд та співвласником і спільником банкового дому „Бравн Брадерс, Гарриман і Ко.". Був близьким співробітником президента Ф. Д. Рузвелта у реалізуванні його програми Нового Подїлу (Ню Діл), потім був амбасадором в Москві і Лондоні, секретарем торгівлі і адміністратором програми Взаємної Безпеки. На цьому останньому становищі його наступником став вже за часів Айзенгавера Герольд Стассен. Коли пів року тому Томас І. Дюї, що був тричі губернатором у стейті Ню Йорк, зрікся знову кандидувати і Гарриман кандидував проти республіканського кандидата сенатора Айвса, мало хто вірив в можливість його перемоги в цьому, здавалося, тривкому республіканському стейті. Правда, він виграв мінімальною більшістю (2/10 одного відсотка), але виграв, і опинившись на чолі найгустіше заселеного стейту, якого губернатор завжди наче автоматично ставав потенціяльним кандидатом на президента, — став відразу фіґурою загальнодержавного маштабу.

Часописи підкреслюють, що Гарриман, ставши губернатором, дуже змінився. Бувши раніше радше мовчазним і неприступним, оточується тепер гістьми і залюбки виголошує промови. Правда, він не може красномовністю рівнятися з Стівенсоном, особливо способом виголошування промови, але люди щораз уважніше прислухуються до змісту його промов. Він вдержує особисті найтісніші приятельські взаємини з ріднею б. през. Трумана, що, мабуть, волітиме його, ніж Стівенсона, бо Гарриман є більшим прихильником трумановської гострої і безпардонної методи в боротьбі проти Республіканської партії. Гарриман уважає, що найважливішим завданням демократів узагалі — відібрати республіканцям Білий Дім у Вашинґтоні. Ділово, як губернатор, він завів деяких надто палких демократів, що ждали головно більшої, аніж за часів Дюї, підмоги стейту для міста Ню Йорку, та більших соціяльних реформ, але сам Гарриман пояснив це так: попперше, він „консерватист, коли йде про видатки", а далі — „справи виглядають інакше, коли приїхати до Олбані", себто практично розв'язувати проблеми, не теоретизуючи з нюйоркської віддалі.

Аверелл Гарриман, який належить до найбагатших людей в Америці, бо одідичив коло 40 до 60 мільйонів долярів і приспорив їх чимало, є надзвичайно активний, працьовитий і політично амбітний. Замолоду чільний спортсмен, вихованець університету в Єйл, людина дійсно „світова", з прегарними товариськими манерами і особистим чаром, завжди ще, не зважаючи на свій вік, тип гарного мужчини, здобуває собі щораз більшу популярність в американському народі. З його недавнього виступу на 6-му Конґресі Українців видно, що він, ще з часу перебування в СССР, став добрим знавцем української визвольної проблеми і ставиться до неї з великою прихильністю.

П. Ром

ПРОТИ МОСКОВСЬКОЇ ЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

В московських „Ізвєстіях" з 8 червня ц. р. поміщена стаття голови Дніпропетровського Облвиконкому Юнака „Проти зайвої централізації". Ця стаття є дуже показовою для сучасного стану в СССР і зокрема на Україні, виявляючи слабі сторони совєтської системи і шукання виходу з тих економічних і господарських труднощів, які створюють для цієї системи стан безперервної кризи.

Так звану совєтську централізацію і пляновість завжди вихвалялося в СССР як основну підвалину совєтської соціялістичної системи, яка забезпечує їй перевагу над системою капіталістичною. В дійсності ж совєтська централізація і „пляновість" виявилися продовженням старих традицій московського централізму, скерованого на поневолення народів і колоніяльний визиск в інтересах московського імперіялізму. Всю історію боротьби поневолених народів проти Москви можна звести до однієї „формули" боротьби з московським централізмом, який прагнув підпорядкувати все життя народів московському центрові, міряти все „московським аршином", обрубуючи все, що не підходить під цю мірку. В комуністичній формі московський централізм зайшов так далеко, що його наслідки склали велику трагедію поневолених народів, яких Москва давила і руйнувала для здійснення своєї централістичної політики. Ця ж таки московська централізація штучно гальмувала розвиток окремих республік і є одною з головних причин постійної економічної кризи в Совєтському Союзі. І оце тепер, мабуть, вперше за весь час існування совєтської системи, на сторінках центрального органу совєтської преси появляються обережні спроби критики „зайвої централізації", разом з „діялектичним" обґрунтуванням потреб деяких змін і реформ для її усунення. Мовляв, „те, що вчора задовольняло нас, сьогодні часто виявляється застарілим, стає гальмом на шляху розвитку", — як пише у вступі згаданої статті названий автор.

Таким гальмом виявляється тепер „зайва централізація управління, заміна плянового керівництва бюрократичною опікою, яка сковує ініціятиву і самостійність на місцях", „створює чисельний і неповороткий апарат, непотрібні проміжні інстанції, які породжують бюрократизм і тяганину в рішенні актуальних питань господарського і культурного будівництва".

Той факт, що стаття проти „зайвої централізації" появилася з-під пера українського керівника совєтського адміністративного апарату і побудована на українському матеріялі, заслуговує також на увагу, бо він є свідченням, що московська централізація і сьогодні є найбільшим лихом України і проти цієї мерзотної та сковуючої централізації саме на Україні наростає все більший спротив.

Голова Дніпропетровського Облвиконкому у своїй статті „Проти зайвої централізації" пише: „Рік тому на Україні було створено міністерство чорної металюрґії Української ССР, — але ця децентралізація лишилася на папері. Створивши республіканське міністерство, його позбавили таких елементарних прав, як самостійне розпорядження кредитами і т. д. Міністерство не може навіть розпоряджатися брухтом, який заготовляють організації його власного тресту. Все це тримає в руках союзне міністерство чорної металюрґії. Республіканське ж міністерство з його урізаними правами перетворено не більше, як в передаточну інстанцію".

Московська централізація і диктатура комуністичної партії як змора тяжіє над господарським і культурним життям поневолених народів.

„Зайва централізація, — як відзначає голова Дніпропетровського Облвиконкому, — зв'язує також нашу ініціятиву в розширенні виробництва товарів широкого вжитку". Крім того вона заморожує місцеве будівництво. „У свій час в Дніпропетровській області за широкою участю самого населення розгорнулося будівництво шкіл, клюбів, лікарень. Деякі будови, в які вкладено біля 10 мільйонів карбованців лишилися незакінченими. Місцеві Ради могли б пустити їх в рух, виділивши на закінчення будівництва з місцевого бюджету. Але ми позбавлені такої можливости, бо витрати на такі цілі числяться як капіталовкладення, а рада Міністрів республіки не виділяє на це необхідних лімітів. І сільські мешканці не можуть мати необхідних їм клюбів, шкіл, лікарень".

Крім цього, автор статті звертає увагу ще й на таку обставину: „Зайва, часом зовсім непотрібна і нічим невиправдана централізація не тільки сковує ініціятиву місцевих робітників, але й принижує у них почуття відповідальности, не сприяє розвиткові у них якостей пильних господарів".

Такі є основні думки статті голови Дніпропетровського Облвиконкому „Проти зайвої

(Закінчення на стор. 4-ій)

ПРО ПРЕСУ І ПРЕСОВУ ПРИСТОЙНІСТЬ

Остання пошта принесла числа двох різних українських часописів: одного з Західньої Німеччини, другого з Східньої Канади. В обидвох статті на тему сучасної української преси, на тему „нашої пресової полеміки". В обидвох статтях висловлено ряд здорових і дуже позитивних думок, що з ними треба погодитися і що їх з кожного погляду треба вітати.

„В наших громадах на рідних землях — читаємо в одній із статтей на тему „нашої пресової полеміки" — між іншим існував так би мовити неписаний закон, який не дав нікому права самочинно виступати проти усталеного в громаді порядку зі шкодою для спільної справи. Цього порядку пильно бережено у всіх часах, особливо, коли ворог займав наші землі, в часі війни, заворушень і т. д. Проти шкідників громада стосувала різні засоби, від звернення уваги, бойкоту — до суворого покарання включно.

„Національна свідомість і потреба обережности в боротьбі з підступним ворогом, були причиною, що громада творила щільний мур, щоб не допустити до вилому з середини і не дати ворогові нагод використовувати наші внутрішні спори. Перемігши нас силою зброї, ворог ані на мить не залишає цього єдиного засобу панування над нами. Всі його заходи зламати нашу віру і мораль, захитати духа народу і так нас перемогти, йому не вдались. На цьому найважливішому фронті боротьби перемога за нами. Жорстокий терор осатанілого ворога, масове народовбивство, голодова облога України і т. д., ворогові не помогли. Боротьба триває далі, і ми віримо в скорий тріюмф нашої правди.

„Цих кілька безспірних ствердженнь ми навели спочатку, щоб доказати, що нашій громаді поза межами Батьківщини не вільно полагоджувати своїх внутрішніх справ і спорів таким чином, щоб ворог міг їх використати проти нас. Це особливо відноситься до нашої преси, до наших видань. Це ми повинні пам'ятати, якщо справді бажаємо добра нашій справі. Не вільно допускати до того, щоб різні псевдо-геніяльні всезнайки безвідповідально гуляли по сторінках нашої преси".

Стільки автор статті в канадійському часописі, написаної проти „безвідповідального гуляння" деяких осіб в українській пресі.

Йому просто вторує автор статті з західньо-німецького українського часопису, написаної до речі (це в нашому випадку не важливе) в обороні свободи оцього гуляння однієї з цих деяких осіб по сторінках деяких українських журналів.

„Ми хотіли були озаголовити — пише автор статті про „Пресу" в згаданому часописі — цей артикль „Пресове піратство", але стрималися, бо під „піратством" ми можемо розуміти одне, а наші недруги інше. Англійці, наприклад, під виразом „пресове піратство" розуміють „здирання" статтей з іншого видання без дозволу видавців. У них — це непростимий злочин. З огляду на еміґраційні пресові „джунґлі", ми аж такими суворими не є. Краще вже хай буде крадькома передрукована якась культурна праця, ніж нагороджувати читача справжнім пресовим розбоєм. А „розбій" у нас процвітає. Погромники від пера шукають за жертвами і, знайшовши їх, перевтілюються в пресових піратів, ставлячи собі за мету, за всяку ціну добити намічену жертву...

„Із шпальт однієї частини преси — читаємо трохи далі — безнастанно зривається намагання заперечити дискусію, заглушити діялог, перешкодити шуканням. Натомість і надалі всіма темпами прививається*) читачеві сприйняття монологу, погодження з диктатом... А частина преси, завданням якої є дбати за голос громадянина, відводити йому на сторінках належне місце, тим часом виконує реакційну ролю. Преса стає засобом „накачки".

„Українська преса в вільному світі, — заповідає вкінці автор передової статті — мусить докласти всіх зусиль, щоб привити**) терпимість до всього, що збагачує культуру та науку. Преса мусить заохочувати свого читача до виявлення його думок, дати йому змогу висловитися на повний голос, і не лише займатися „виробленням громадської думки", а також бути слугою настроїв та бажань свідомого громадянства".

Не зважаючи на те, що обидві статті наділі полемізують із собою і то в справі однієї конкретної людини з-поміж українських видавців-редакторів, появу обидвох статтей в часописах ідеологічно собі різних і висловлені в них думки про завдання преси і про пресову полеміку треба вітати. Тимбільше, що обидва ці часописи вели кілька місяців тому неперебірливу... пресову полеміку під такими заголовками, як „Симптоми божевілля", „Політика безглуздя" в одному часописі і ще більш соковитими, як наприклад, „Коли осатанілі божеволіють" в другому часописі.

Треба сподіватися, що такі тверезі, як вище цитовані думки, спричиняться не тільки до оздоровлення відносин в такій чи іншій культурній ділянці, але стануть початком оздоровлення обичаїв і пристойнішої полеміки в українській пресі.

*) російське слово, що його вживає даний часопис; по-українськи — прищеплювати.
**) прищепити.

Вол. Дорошенко

В ГАЛИЧИНІ 50 РОКІВ ТОМУ

(6)

Назагал програма українознавства була задовільна, хоч впадає в очі брак викладів із географії України, права, економіки й мистецтва.

Для слухачів із Наддніпрянщини ці останні були б далеко цікавіші, ніж виклади Ганкевича чи Раковського, що їх ми могли чути на російських університетах із уст визначних учених. Ще виклади Раковського можна було б виправдати потребою познайомити слухачів з українською термінологією предмету. Але все ж це були виклади, що без них рішуче можна було обійтися. Мене особисто вони цілком не цікавили. Не вдоволяли мене й мого приятеля Дмитра Дорошенка також інші виклади, крім двох — Франка й Вовка.

Історія України це предмет, який особливо всіх нас приваблював, та на жаль лектор із Грушевського, треба сказати правду, був препоганий. Він викладав сухо й нецікаво. Томив нас переліком князів тощо, замість схарактеризувати дану добу й ролю в ній тодішніх верств нашого народу. Нам цікава була б докладна аналіза нашого минулого, цікаві різниці українського історичного — громадського, суспільного, культурного й державного ладу — від московського, причини, що довели до упадку нашу державність, а не скучний переказ фактів. Від свого вченого-історика ми хотіли б почути синтезу історії України, свого роду її філософію, але він усього цього нам не дав. Грушевський був видатний учений дослідник, читати його твори можна було з великою користю для себе, але як викладач, стояв він геть далеко від своїх знаменитих російських колеґ, що, як напр. В. Ключевський, приваблювали на свої виклади й студентів інших факультетів.

Треба сказати, що так само формально, як і його учитель, викладав і Ст. Томашівський, який тоді щойно починав свою наукову кар'єру. Він ще не був певний себе, мав велику трему й, говорячи, сильно загикувався, а до всього того мав якусь дивну звичку, — повернувшися плечима до слухачів, — мугикати собі під ніс перед мапою.

З його викладів ніхто з нас нічого, крім нудьги, не виніс. Він мені видався мало талановитим обмеженим чоловіком. І я дуже радий, що помилився — з Томашівського вийшов добрий науковець. З роками він виробився, позбувся своєї колишньої сором'язливости й став кращим лектором, ніж його учитель Грушевський.

Томашівський був тоді, як я з ним познайомився, улюбленим учнем Грушевського, дуже йому відданим, про що вимовно свідчить хоча б його ентузіястична оцінка нарису Грушевського історії українського народу російською мовою.

Пізніше Томашівський цілком розійшовся з своїм учителем і став навіть непримиренним його ворогом, а його місце при боці Грушевського зайняв Іван Джиджора.

Проф. К. Студинський викладав виразно, але замучував нас переповіданням нудної схоластики, за якою не вмів доглянути живого життя й його спонук. Д-р Іван Брик щойно скінчив університет і був ще надто недосвідченим викладачем. Він за деревами не бачив лісу. Нам цікаво було почути про історію української мови, її місце в родині індоевропейських, зокрема слов'янських мов, про її самостійність та відміну від мови нашого „старшого" брата. А Брик годував нас сухою граматикою.

Микола Ганкевич, як лектор, перевищував усіх своїм ораторським хистом. Викладав він живо й цікаво, але занадто вже по вічевому. Це й зрозуміле було в нього, бо ж він був властиво партійним вічевим бесідником. Це був його фах виступати на публічних зборах перед робітниками й публічити існуючий соціяльний та політичний лад. Слухати його було приємно, але його виклади ні мені, ні Дмитрові Івановичеві фактично нічого не давали, бо про все те, що він оповідав, ми чули на своїх університетах від першорядних спеціялістів.

Зате виклади Франка й Вовка були для всіх курсантів, не лише нас „східняків", але й для місцевих слухачів, вельми цікаві своїм змістом. Обидва вони викладали спокійним, рівним голосом, без зовнішніх ефектів, але за кожним їх реченням чули ви глибокого знавця свого предмету, ориґінального дослідника.

Ми всі пильно записували їх виклади, спеціяльно Франкові і в мене довго зберігалися записи з його прелекцій. Пізніше Франко використав свій курс при писанні нарису історії української літератури для російської енциклопедії Брокгавза й Єфрона. Отже хто читав цей нарис, може мати поняття про характер Франкових викладів. На курсах вони були, очевидно, значно ширші за сконденсований нарис, уміщений в згаданій енциклопедії.. І можна тільки шкодувати, що доля не дала Франкові змоги опрацювати в такому саме дусі й напрямі ширшу історію української літератури.

Його „Нарис", виданий у Львові в 1910 році „Українською Видавничою Спілкою" — це вже плід хворого розуму. Останні його розділи — це сухий, майже бібліографічний перелік авторів і їх творів. В архіві Франка полишилися окремі розділи — спроби ширшого опрацювання історії української літератури, але теж позначені вже хворобою, тому й полишилися невидрукованими.

Словом, курси не дали нам того всього, чого ми від них сподівалися і що вони могли були дати, не будь згаданих мною дефектів.

Як ставилися до нас наші професори

На цьому місці згадаю й про ставлення до нас наших викладачів. Грушевський відносився якось сухо-офіційно, тримався здалека, може був невдоволений, що ми не склали йому чолобитні.. Студинський тримався звисока й осторонь, пишаючися своїм становищем університетського професора й своїм походженням. Оповідали, що він, бувши юнаком, представлявся, при знайомстві, додаючи до свого прізвища слова „внук Качали". Нижчим від себе, він ніколи не подавав цілої руки, тільки два пальці.

Зате просто й щиро, як старші товариші, ставилися до нас Вовк і Франко, зокрема Вовк, що був зовсім свій, та й був же ж він нашим земляком.

Д-р Іван Брик був майже нашим однолітком і його якось трудно було нам уважати „професором" і сам він, здається, почував себе ніяково в ролі нашого вчителя.

Д-р Іван Раковський був таким, яким був ціле своє життя — мила, скромна й коректна людина, правдивий джентльмен, але його фах природознавця відчужував від нього нас — гуманістів.

Про Миколу Ганкевича й говорити нічого — він відразу став з нами на товариську ногу.

Д-р Ст. Томашівський був якийсь сором'язливий, з нами компанії не водив.

Отже наші взаємини з керівними колами НТШ не були скріплені особистими зв'язками. Ми були замолоді й занаївні, щоб самим зав'язати ближчий контакт, а Грушевський не вважав за вказане запросити нас до себе, або влаштувати прилюдний комерс у ресторані, як це було в звичаї в Галичині.

В результаті ми попали під виключний вплив своїх товаришів із Закордонного Комітету РУП та їх галицьких колеґ. Через Дарку ми попали в полон її батька, що був противником М. Грушевського.

ЦЬКУВАННЯ ЖИДІВ ПРОТИ УКРАЇНЦІВ

Здавалося б, що ті, які проповідують „співіснування" навіть поміж комунізмом і капіталізмом, ті, які тішаться з виміни по одному листові поміж Айзенгавером і Жуковим, ті, що їх „демократична думка" виключає в теорії будь-які расові різниці та національну ворожнечу, повинні б радіти познаками поправи українсько-жидівських взаємин. Вони повинні б радіти, що однаково в поважних українських, як і поважних жидівських колах настало переконання, що українсько-жидівські відносини треба оперти не на взаємних жалях і претенсіях, не на сантименті, що склався у великій мірі під впливами ворожих обом націям чинників, не на історичних фальшах і легендах, а на історичній правді й обосторонньому інтересі. Для ствердження цієї історичної правди чільні українські наукові установи почали давати на своєму терені, далекому від партійного доктринерства й партійної тенденційности, наукові доповіді з дискусіями. Вихідною точкою для них стало переконання обох сторін, що й у відношенні до історії українсько-жидівських взаємин треба триматися принципу, прийнятого в історіографії всіх народів світу: не треба нічого замовчувати, не треба „пускати у воду" ніяких „кінців", нема потреби чогонебудь замазувати, бо це кепська база для будування на ній будучих взаємин. Навпаки, треба дивитись в очі всій історичній правді, але тільки правді, очистити її від намулу перекручувань і невірних тенденцій.

Що такий підхід найправильніший, найчесніший і найпростіший, щоб власне очистити стіл з усього сміття і засніділих відпадків, — мабуть найкращим доказом цього є переляк деяких інтернаціональних „проґресивних демократів", щоб дійсно не закінчилась та ворожнеча, яку між українцями і жидами засіяла з одного боку польська історична шляхетчина, з другого московське чорносотенство. І тому рішили зробити все, що в їх скромних силах, щоб започатковану роботу зіпсувати! Треба, мовляв, зробити все можливе з відкиненням всіх таких „буржуазних пересудів", як етика й правда, щоб тільки далі вдержати жидівську вулицю в Шварцбартівській атмосфері. Найкращим засобом для цього — денунціювати перед жидівською вулицею тих жидівських діячів, які зважуться виступати на форумі українських наукових установ і діяти в дусі історичної правди, найкращої бази для сучасних і майбутніх взаємин жидів і українців.

Тому д-р Джозеф Ліхтен, директор відділу національностей в „Анті - Діфемейшен Ліґ", вдостоївся денунціяції українською мовою за свій виступ на терені УВАН з доповіддю, про яку була інформаційна згадка у нашому часописі. Д-р Ліхтер, мовляв, пішов по лінії тих українських фарисеїв, які хочуть „промовчувати український націоналістичний антисемітизм!" Що більше, д-р Ліхтен нібито промовчав, що пастирський лист Митрополита Шептицького „Не убий", звернений проти нацистських антижидівських звірств, був викликаний „кривавою антисемітською оргією націоналістичних банд". Нема чого — читаємо там — покликатися на ратування жидів українцями під час панування німців в Україні за останньої війни, бо воно не всилі закрити „жертв, що в той сам час гинули з рук націоналістичної Служби Безпеки" ...

Очевидно, що нема глузду полемізувати з тими, в яких нема доброї віри і волі. І ці рядки теж не подумані, як будь-яка полеміка чи репліка. Українська національна преса стала на правильний шлях, що не можна і не треба полемізувати з органами, писаними українською мовою, які ніколи ні словечком не згадують про існування української визвольної проблеми й боротьби проти СССР. Рідна мова в історії народів не раз вже служила для оплюгавлювання різних подій і явищ в народі та всього народу. І в даному випадку це нічого нового. Можна тільки ствердити появу ще одного доказу більше, кому саме залежить на сіянні міжнаціональної ненависти — арґументами брехні й історичного фальшу.

Вже не раз про це писано, але не пошкодить ще раз ствердити з цілим притиском історичний факт, неоспорюваний ніодним поважним також жидівським діячем, який жив в Україні, — однаково у межах т. зв. Генеральної Губернії, себто у Східній Галичині, як т. зв. Райхскомісаріяту України, отже на Наддніпрянщині, — що впродовж цілої другої світової війни не було в Україні ні одного погрому, робленого українськими руками, не було ні одного жида, вбитого українцем. Інколи німці послуговувались так званою українською міліцією для ескортування арештованих жидів, з явною ціллю насторожування жидів проти українців, але це ділось теж в дуже нечисленних випадках, бо німці не мали довір'я до нікого й цю службу виконували частини, підлеглі Гештапо й Зондердінстові. Всі екзекуції переводили зправила самі німці. Коли під впливом переживань, що їх перейшли оцілілі з тієї масакри жиди, опинившись після війни в таборах ДП в Німеччині й Австрії, добачували скрізь винуватців своєї долі і робили доноси на різних українських громадян, здебільша посадників міст у Східній Галичині, як на спричинників жидівського винищування німцями, то ні в одному випадку не доказано оскарженому українцеві вини. Навпаки, в деяких випадках у користь арештованих українців виступали і самі жиди, а загалом доказано, що цивільні посадники не-німці мали дуже вузький засяг суто-адміністраційних неполітичних справ і з жидівськими ґетами та німецькою антижидівською політикою, наказаною і керованою з гітлерівської верхівки, не мали найменшого стику. Те саме торкається українського націоналістичного табору.

В історії українського націоналізму в часі останньої війни були прикрі випадки порахунків внутрі організації, що розкололась на два відлами. Це були справи українців з українцями. Були такі виступи між українцями і поляками, головно проти-українські на Волині, й протипольські в Східній Галичині. Не було українських проти жидів. Ті, що сіяли сплітки про якісь „антисемітські оргії націоналістичних банд", або робили це під впливом провокацій, наївно повіривши в них, або свідомо самі ширили такі провокації, з пальця виссані вісті. Трудно повірити, щоб у 1955 році далі хтось, хто цікавиться громадсько-політичними справами, міг говорити такі злочинні нісенітниці з іншою, як провокаційною метою, або на замовлення.

ОСОБОВИЙ СКЛАД

КЕРІВНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ АМЕРИКИ, (ВИБРАНИХ НА VI-му КОНҐРЕСІ, ЩО ВІДБУВСЯ В ДНЯХ 28-30 ТРАВНЯ 1955 РОКУ, В НЮ ЙОРКУ, Н. Й.)

РАДА ДИРЕКТОРІВ:

ЕКЗЕКУТИВА:

Голова УККА
Лев Е. Добрянський

Президент УККА
Дмитро Галичин

Віце-президенти:
Антін Батюк
Стефан Спринський
Іван Харамбура
Олена Лотоцька
Йосиф Лисогір
(для справ молоді)

Касир
Михайло Пізнак

Секретарі:
Ігнат Білинський
Теодор Мининк

Гол. Прав. Дорадник
Іван Г. Робертс

Екзек. Директор
(Пред. Політичної Ради)
Степан Ярема

ПОЛІТИЧНА РАДА:

1. Драґан Антін
2. Дужанський Іван
3. Флис Іван
4. Ґалан Володимир
5. Гайвас Ярослав
6. Галелюк Олександер
7. Гординський Адам
8. Грановський Александер
9. Комаринський Володимир
10. Комічак Михайло
11. Левчук Дмитро
12. Лоґуш Омелян
13. Матула Петро
14. Мудрий Василь
15. Омельченко Василь
16. Паливода Іван
17. Павлович Петро
18. Рибак Василь
19. Сендзік Теодор
20. Смаль-Стоцький Роман
21. Стахів Матвій
22. Степаненко Микола
23. Тибор Петро
24. Волинець Юрій
25. Вовчук Іван
26. Зиблікевич Євген
27. Чубатий Микола (Ред. Укр. Квартальника)
28. Душник Вол. (Ред. Укр. Бюлетеню)

ШИРША РАДА:

1. Байбак Дмитро
2. Васюк Іван
3. Базарко Іван
4. Бенцаль Іванна
5. Бігун Микола
6. Білоус Іван
7. Боровик Володимир
8. Бурачинська Лідія
9. Чемний Михайло
10. Чуласвський Микола
11. Давиденко Алла
12. Демидчук Марія
13. Дідик Володимир
14. Долинський Роман
15. Домашевський Микола
16. Дужий Михайло
17. Гендрикс Володимир
18. Гузіль Франко
19. Гуглевич Роман
20. Йова Іван
21. Калина Володимир
22. Кальмук Іван
23. Кейс Олексій
24. Клюсик Микола
25. Кохно Катерина
26. Кононенко Кость
27. Кучма Петро
28. Кульчицька Елеонора
29. Куропась Стефан
30. Лащенко Галина
31. Ленцик Василь
32. Леськів Мирон
33. Левицький Володимир
34. Лозинський Євген
35. Майнош Михайло
36. Маланчук Антін
37. Марків Михайло
38. Мельниченко Теодор
39. Михальчук Теодор
40. Михайлів Володимир
41. Михальцевич Іван
42. Нагірняк Михайло
43. Пелешок Катерина
44. Підруцький Микита
45. Полевчак Василь
46. Пристай Роман
47. Присташ Юрій
48. Романенчук Богдан
49. Рожанковська Іванна
50. Сіменс-Сіменович Мирослав
51. Снилик Михайло
52. Соколишин Александер
53. Соболта Богдан
54. Скрабут Михайло
55. Старосольський Юрій
56. Стек Володимир
57. Шарай-Самійленко Іван
58. Шмагала Дмитро
59. Шпікула Тарас
60. Штефан Августин
61. Шуган Панько
62. Шипилявий Степан
63. Усик Михайло
64. Василащук Дмитро
65. Васильовський Филип
66. Войтович Володимир
67. В'юн Галина
68. Заброський Александер
69. Загродський Александер
70. Заваликут Іван
71. Жуковський Антін
72. Жуковський Іван

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

1. Дуткевич Михайло
2. Іванчук Іван
3. Кульчицький Дмитро
4. Пушкар Стефанія
5. Винник Іван

Заступники:

6. Довгань Василь
7. Новицький Євген

АПЕЛЯЦІЙНА РАДА:

1. Богачевський Володимир
2. Григорович Петро
3. Квітковський Денис
4. Малицький Омер. О.
5. Мірчук Петро
6. Олесницький Роман
7. Осінчук Роман
8. Ріпецький Степан
9. Ваґнер Марсель

СТАТУТОВА КОМІСІЯ:

1. Ярема Степан
2. Лоґуш Омелян
3. Лотоцька Олена
4. Мудрий Василь
5. Пізнак Михайло
6. Ревай Юліян
7. Стахів Матвій
9. Вовчук Іван

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Картерет, Н. Дж.

Відкриття й посвячення Народного Дому

В неділю, 3-го липня 1955 р. українська громада в Картереті, Н. Дж. святочно відкрила й посвятила величавий Народний Дім, яким ледве чи може похвалитися будь-яка українська громада по цей бік океану, включно до великих метрополітальних міст.

Здвигнена коштом чверть мільйона долярів, й далеко ще не закінчена у видатках та внутрішньому прикрашенні, розкішна картеретська будівля є збудована в модерному стилі й положена при головній вулиці в самім серці міста. Вся скляна, фронтова стіна уявляє собою насправді імпозантний вигляд. Будинок поміщає величезну залю, яка в часі урочистого відкриття примістила вигідно понад 600 осіб. Велика театральна сцена, та цілий ряд менших кімнат, запевнюють місцевій громаді, а особливо її молоді, повну можливість всесторонньої діяльности й то в умовинах культурности й вигоди.

Посвячення Дому перевів Високопреосвященний Митрополит Іван Теодорович в асисті місцевого православного пароха о. Івана Гундяка, нагородженого того самого дня ранком гідністю мітрата, та десятка інших священиків. За багато заставленими столами засіли сотки місцевих і сусідніх громадян, поміж ними священство з Митрополитом на чолі, місцевий мейор Бареформ, представник Українського Народного Союзу, д-р Ярослав Падох та представник Українського Робітничого Союзу в особі д-ра Тація. Господарями прийняття були о. мітрат Гундяк та голова будови Дому п. Волтер Вадяк.

Д-р Я. Падох привітав приявних від УНСоюзу, його головного уряду та головного предсідника й від редакції „Свободи" й передав їхні ґратуляції та найкращі побажання з приводу великого досягнення картеретської громади. Такі громадські будівлі американських українців, сказав д-р Падох, є цеглинами для іншої, величавої будівлі, яку здвигне наш спільний запал і наше прив'язання до рідного народу і його землі, а саме будови української вільної держави. Побажанням, щоб в цім модернім українськім Домі йшла безупину жвава праця, спрямована на добро місцевої української громади та всього українського народу в атмосфері Шевченкового братолюбія і єдиномислія, представник УНСоюзу закінчив своє слово, яке приявні прийняли з явною прихильністю.

Серед численних промовців був і місцевий союзовий діяч, п. Г. Волянський, предсідник 342 Відділу в Картереті, який чимало причинився до здвигнення того величавого будинку, про який згадуємо, і як голова відділу і як член комітету будови.

Велике діло картеретської громади треба поставити за приклад для інших наших громад. Тільки справді модерні і репрезентативні імпрези, в тім і будинки, можуть гідно репрезентувати наш нарід серед багатої суспільности цього краю. Такий величавий будинок зробить більше для усвідомлення про Україну, як роки пропаґанди і десятки коштовних імпрез.

Н. Н.

Маямі, Фла.

З життя громади.

В житті маямської громади за рр. 1954-55, тобто за час т. зв. сезону, який в Маямі починається в листопаді і кінчається в травні наступного року, — зайшли переломові зміни. Дві важливі події, а саме набуття великої площі під будову греко-кат. церкви і гарного дому, в якому зараз приміщується каплиця, та закуплення дому Українсько-Американським Клюбом, були саме тими основними чинниками, які остаточно закріпили нашу маямську громаду.

Довгі роки скитання наших громадян (від 1945 р.) по чужих кутах, перейшли до історії. Наша громада почала нарешті нове життя у своїй власній хаті. Завдяки невеликому гуртові свідомих громадян, які не жаліли ні грошей, ні праці, дім Українсько-Американського Клюбу в Маямі став дійсністю. (Про відкриття цього дому була згадка у „Свободі" в березні ц.р.). Таким чином закінчився період формування нашої громади, яка увійшла до родини посестр-громад нашого поселення в ЗДА.

В новому домі відбулися і відбуваються усі наші національні свята, сходини, збори, вечерниці тощо. При цьому варто підчеркнути, що майже усі імпрези влаштовував місцевий Відділ Союзу Українок Америки ч. 17 ім. Олени Теліги під проводом п. Олімпії Подубинської, секретарки цього ж Відділу.

З важливіших подій, які відбулися в житті маямської громади, треба відмітити такі:

Гарний приклад до наслідування. П. Михайло Дмитрів, довголітній член У.Н.С., купив альбом „Любіть Україну" і подарував його маямській міській бібліотеці. Управа бібліотеки надіслала п. Дмитрову гарний лист-подяку. 368 Відділ У.Н.С. в Маямі закупив другий альбом „Любіть Україну" і передав його до університетської бібліотеки в Маямі. Альбом передала студентка цього ж університету п. Зоря Подубинська. Цей гарний почин п. Дмитрова, як теж місцевого Відділу У.Н.С, можуть послужити прикладом для других.

Відвідини п. Василя Авраменка. Несподівано в квітні завітав до Маямі наш відомий мистець і вчитель нар. танків п. В. Авраменко. При цій нагоді він показав нам вперше в домі Укр. Амер. Клюбу кілька фільмів. Ми вдячні нашому мистцеві за те, що не забув за нашу громаду, яка найбільш віддалена від скупчень нашої іміґрації, мала змогу гарно провести кілька вечорів.

Виступ маямської філії СУА на радіо станції W.Q.A.M. Кожної суботи надає ця найбільша радіостанція в Маямі, яка належить до концерну щоденника "Miami Herald", т. зв. годину европейської музики. Майже з правила надають польську, італійську й ін. музику. Очевидно, ніколи не чуємо української музики, хоч сотні наших грамофонних платівок випродуковано таки тут в Америці. І саме тому, щоб включити до тієї програми і нашу музику, філія Союзу Українок Америки в Маямі закупила альбом платівок капелі Бандуристів і передала вище згаданій радіостанції. В заступстві хворої голови філії Ю. Маік передали ці платівки в часі тієї авдиції містоголова п. В. Вишневська і п. О. Подубинська, секретарка філії. Керівник авдиції п. Джан Енґель перевів із згаданими панями інтервю, яке й виповнило увесь час тієї авдиції. Наші пані із СУА гарно вив'язались із свого завдання, — інформуючи радіослухачів про Україну, про місцеву філію СУА, про нашу бандуру, тощо. При кінці інтервю заграно першу платівку капелі Бандуристів.

Навчання українських танків в Українсько - Американському Клюбі. Кожної п'ятниці відбувається навчання нар. танків в Клюбі для нашої молоді. Танків навчають безплатно п. Тарас Максимович, учень В. Авраменка в товаристві п. Катрі Годівської. Їм обоїм належиться вдячність нашої громади за те, що не жаліють ні часу ні труду, і що це прекрасне мистецтво передають молодшому поколінню. Жаль тільки, що не всі наші громадяни посилають своїх дітей.

Загальні Збори філії УККА. Дня 22 травня відбулися у Клюбі Загальні Збори маямської філії УККА. До нової Управи філії увійшли п. інж. Василь Рижевський голова, п. Ст. Маік містоголова, п. В. Остапюк рек. секретар, п. д-р Роман Климкевич фін. секретар, п. Ол. Івашко, п. О. Коморницький, п. М. Демчина й інші як члени Управи. Збори вислали привіт на VI-ту Конвенцію УККА в Ню Йорку.

Перед новою Управою філії УККА в Маямі стоять великі завдання. Треба доложити усіх зусиль для того, щоб наша громада стала більш з'єднана всередині і щоб краще репрезентувала нашу українську справу назовні. Саме тепер, в час т. зв. мертвого сезону є можливість приготовити пляни праці на майбутнє, використавши максимальні спроможності наших громадян. Сподіваємося, що філія УКК сповнить як слід своє завдання і що справи нашої громади їй особливо лежать на серці.

Б. О-к.

АВТОБУСИ З НЮ ЙОРКУ НА СОЮЗІВКУ

Усіх заінтересованих повідомляємо:

З Ню Йорку можна їхати на Союзівку (до місцевости Kerhonkson, N. Y.). Автобуси лінії Short Line відходять кожного дня з головної автобусової станції при 41-ій вулиці і 8-ій евеню (Порт Оторіті Бос Термінал) в таких годинах: 7:30 і 8:30 рано та 12:30 і 3:30 пополудні. В п'ятницю і суботу відходять ще додатково автобуси цієї лінії о год. 6:30 ввечорі. — Крім того кожного дня їдуть туди з тієї самої станції о год. 7:30 і 10:30 рано автобуси лінії Inter City Line. Із Керґонксов до Союзівки є приблизно дві милі. При автобусовій станції майже завжди є таксівка, або — за попередженням — на гостей чекає автомобіль Союзівки.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Вельмишановний Пане Редакторе!

Отсим маю шану звернути ласкаву увагу Ваших читачів на ось таку справу:

В наступному академічному році 1955/56, що починається у місяці вересні, наш каледж бажав би мати у себе принаймні одного студента чи студентку, які знали б добре українську мову в слові і письмі.

Якщо, ВШ. Пане Редакторе, є у Вас відповідні кандидати, що останніми роками покінчили середню освіту (Гай Скул) з добрими оцінками та добрим знанням української мови — порадьте їм внести прохання у цій справі на адресу нашого каледжу. Апліканти з найкращими кваліфікаціями будуть рекомендовані для одержання студійної стипендії (сколяршип) від нашого каледжу.

Листування у цій справі прошу скеровувати на адресу:

Dr. A. P. Coleman
c/o Alliance College
Cambridge Springs, Pa.

Д-р А. П. Колеман
Президент

Степан Вусатий

ІМІҐРАЦІЙНІ СВЕКРУХИ

Дуже то я не люблю слухати, як на нашу славну іміґрацію нарікають; що вона така, що вона сяка; що того не робить, що треба, а те робить, чого не треба ...

А вже просто іміґраційні чорти беруть мене, коли чую:

— Газет не читає ...

— Книжок не купує ...

— На культурні імпрези не ходить...

Тут зразу хватає мене щось за моє іміґраційне серце, а язик сам лаятись починає:

— А щоб вас, та понарікало ...

Ну бо скажіть самі: Хіба ж можна тут та не лаятись? Хіба ж можна не сердитись? Хіба ж можна та мовчати?

Ще якби все це правда була, то це б нічого, не сердило б так чоловіка. Раз так роблять — значить треба нарікати.

Але ж так воно не є. Всі ці нарікання, всі звинувачування — це чисті вигадки. Навіть не вигадки, а чиста, пробачте, брехня ...

Фактів хочете на це? Доказів?

А ось вони:

Один мій знайомий, меценас, все німецьку газету у кишені носить ... Не вірив досі, гадав — люди вигадали ... Але оце в неділю сам побачив ... Стоїть він собі під церквою, а з кишені „Штаатс Цайтунг" виэирає ... Значить правда, думаю собі ...

Другий мій знайомий, сейлсмен, цей знову завжди свій крам у „Нови Сьвят" завиває ...

Третій мій знайомий, прохвесор, так той вам кожного дня „Новое Русское Слово" у ґарбідж викидає ...

Ну, а звісно, раз у кишені носять, раз крам завивають, раз у ґарбідж викидають — значить читають. Бо й на віщо б тоді купували? Перше прочитають, а потім вже до чого треба уживають ... Проста ж логіка так говорить ...

Чого не українські, питаєте. Чого не свої? Чого не рідні?

Оце, бачите, самісіньке і я питав у них.

Перший відповів:

— Ото, знаєте, в австрійських університетах навчився ... Німецької культури набрався ... Та й, правду повівши, мову німецьку краще знаю, ніж свою, рідну, українську ...

Другий відповів:

— Та, польська якось краще читається, ніж своя, рідна, українська ...

Третій відповів:

— Да, знаєте, привик чоловік до московської, та й ніяк до своєї взятись, до рідної, до української ...

Широке, значить, заінтересування у хлопців, он що! Міжнародне, так би мовити. Інтернаціональне. Не обмежувати ж нам їх до вузьких, рідних, українських справ.

А ви кажете — не читають ...

Те саме й із книжками.

Ось, одна сусідка моя, пані докторова, хвалилася:

— Знаєте, панство, я щойно тут — у ЗДА прочитала цілу Родзєвічувну, Оржешкову і Мнішек... Чудові речі, панство!.. Я захоплена польською літературою ...

А друга моя сусідка, пані доцентова, й собі величалася:

— Російських клясиків тепер читаю ... Усі видання „Чеховського Іздательства" прочитала ... Чоловік робить на заводі, а я сиджу дома — й читаю... Оце література, кажу вам, так література!.. Куди там нашим, куди!.. І не вмились ...

Он, бачите. Читають. І не що будь вам, а світову літературу вивчають! ..

Своєї, кажете, не знають?

П-х-і-і-і!..

А хто ж би своєю займався? Хто ж свої книжки купував би? Хто читав би своїх авторів?

Нецікаво!..

Або ті культурні імпрези ...

Ви нарікаєте, що наші люди не ходять, а я кажу — ходять! Не вірите? Так тоді підіть і погляньте до кожного кінотеатру, де висвітлюють польський, або совєтський фільм.

Брат ти мій! Там стільки наших людей, що ні порахувати, ні перелічити. В Америці ніде черги не побачите, а там побачите. Хвостисько на пів крайового кілометра простягається!.. А все наші люди так культурились ...

Кожного понеділка прибігає сусідка до моєї жінки:

— Пані, каже, сьогодні чудовий польський фільм показуватимуть!.. Просто краса!.. А-Б-Ц мілосьць, зі Смосарською ... Конечно підемо подивитись ...

І йдуть. Кожного понеділка йдуть.

А друга моя сусідка цілий тиждень навчає свого чоловіка:

— Гляди, щоб не забув мені в понеділок скорше з роботи прийти ... Знаєш, що йде польський фільм, і я мушу його бачити ... Кидай овертайма, а приходь дітей глядіти ...

А третя моя сусідка хвалилася четвертій моїй сусідці:

— На кожному польському фільмі буваю... Ще ні одного не пропустила ...

А ви нарікаєте — не ходять на імпрези.

Ходять же!

Що? Що? Що?

На свої, рідні, українські, академії, концерти, маніфестації — не ходять?

Ех, які ж бо ви: свої ... свої ... свої ...

Кричите, щоб в рідному ґетті не парились, а коли йдемо до чужих культури набиратись — нарікаєте! ...

Оце й сердить мене найбільше.

Український Народний Союз, який нараховує тепер уже понад 69 тисяч членів, є передова народна установа американських українців, в списку членства якої не повинно забракнути теж і Вашого імени. Бо належати до У. Н. Союзу, значить належати до цього свідомого та ідейного загалу, який творить і веде наше громадське життя.

Догляд за дітьми, коли мати працює

Дуже часто в родинах, де мати мусить працювати, постає проблема, хто доглядатиме її маленьких дітей під час її відсутности.

За даними Державного Статистичного Бюра число родин, де мати примушена йти до праці, зросло від 1948 року від 11 до 15%. Виходить з цього, що 1,500,000 американських родин з дітьми у віці до шости років мають ту саму проблему — як зорганізувати догляд над дітьми під час коли мати на праці.

Пересічне життя американця збільшилось від початку цього століття більше як на одну третину; крім того, дитина тепер вчиться в школі пересічно більше років. Ці нові умови життя накладають на сучасних батьків більше обов'язків, ніж колись мали їхні діди. В багатьох випадках мати, щоб допомогти родині дати освіту старшим дітям і забезпечити себе та чоловіка на старість, мусить іти працювати.

Більшість батьків цілком природно хочуть залишити при собі своїх дітей якнайдовше. Якщо в родині є бабка, то питання догляду за дітьми розв'язується дуже добре. Навіть, якщо вона живе недалеко, вона може приходити і доглядати за внуками. А іноді якась близька сусідка погоджується заопікуватися дітьми, поки мати працює.

Проте, дуже часто батькам доводиться когось наймати для догляду за дітьми, і в таких випадках йде на це більшість заробітку матері.

Здебільшого матері утримуються йти на заробітки, поки діти ще малі, тобто до того, поки вони досягнуть принаймні трьох років. Після трьох років дітей можна вже об'єднувати в групи і тоді легше зорганізувати догляд за ними. Групова опіка над дітьми може бути у вигляді ясел, дитячих садків і т. п. Звичайно такі пункти бувають зорганізовані під опікою місцевих громад, церков, допомогових організацій або приватних осіб, деякі установи або промислові фірми мають садки для своїх робітниць. А дуже часто там, де нема ніякого громадського центру, кілька родин збираються і приватним способом організують догляд над своїми дітьми.

Веручи до уваги те, що все більше число жінок мусить працювати, багато громадських організацій поширюють свою діяльність в рямцях утворення центрів догляду за дітьми. Більшає також число спеціально тренованих і ліцензованих осіб, які гарантують компетентну та відповідальну обслугу дому та виховання дітей. Проте, експерти цієї справи відзначають, що якість догляду за дітьми ще далеко не на одному рівні в різних місцях.

Більшість великих міст, а також багато малих населених пунктів мають щоденні ясла для дітей від 3 - 6 років. Здебільшого такі ясла зорганізовані при школах, великих будинках та в нових виселках. Діти там граються від 8 години ранку до 6 год. вечора. Вони мають там одну гарячу страву, а також молоко, фруктові соки, тран та маленькі перекуски. Вони сплять там удень і бавляться під доглядом виховательок. За все це береться невелика платня, залежно від заробітку та спроможности батьків.

(Загальна Рада).

СТАЛЕВАРНІ РОБІТНИКИ РАДІЮТЬ ПЕРЕМОГОЮ

Після підписання контракту між проводом Спілки Сталеварних Робітників Америки, КІО і керівництвом великих сталеварних компаній, робітники задоволені з успіху свого проводу несуть на руках президента спілки Д. Дж. МекДоналда (позначений стрілкою).

ПРОТИ МОСКОВСЬКОЇ ЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

централізації". Поява такої статті в московських „Ізвєстіях" є, мабуть, не випадковою — вона свідчить про поширення таких поглядів на місцях, і, зокрема на Україні, а цитована нами стаття є вже першим кроком до її леґалізації.

Чи є можливою ліквідація московського централізму легальним шляхом певних реформ — в цьому можна сумніватися. Але усвідомлення згубности московського централізму для поневолених народів і для економічного розвитку є позитивним явищем. Дальшим кроком було б усвідомлення того факту, що централізація, про яку йде мова, і зв'язані з нею методи керівництва і плянування, є невід'ємними рисами совєтської комуністичної системи, без яких вона не може існувати. Вони є невід'ємними атрибутами диктаторської тоталітарної системи московського комунізму. А тому, доки вона буде існувати, жадні реформи зверху за постановами партії, не розв'яжуть тут московської централізації і не приведуть до нормального господарського і культурного розвитку народів Совєтського Союзу. Історія ставить як невідхильне завдання ліквідацію комуністичного режиму диктатури партії і визволення поневолених народів. Тільки повна національна незалежність республік, які входять у склад СССР і свобода народної самодіяльности розв'яже сковану творчу енергію і господарську ініціятиву і тільки це відкриє шлях до буйного економічного розвитку окремих господарських одиниць і до розвитку національної культури поневолених народів.

Демократи турбуються недугою сенатора Джансона

Вашингтон. — Поважне занедужання демократичного провідника в Сенаті сенатора Линдона Б. Джансона турбує демократичних політиків, які бояться, що цей визначний їхній політик не зможе займати свого становища і під час праць 84-го Конгресу в 1956 році, в якому відбудуться вибори президента. Решту праць в цьогорічній сесії Сенату докінчить заступник Джансона — сенатор Ірл С. Клементс. Всі групи Демократичної Партії вже давно визнали, що Джансон своєю зручною тактикою зумів створити монолітну одиницю з різних політичних партійних відтінків. Демократи високо цінять Джансона, хоч не всі вони погоджувалися з „конструктивною опозицією", яку здійснював провідник демократичної більшости в Сенаті. Сенатор Джансон був найвпливовішим демократичним політиком із південних стейтів, і він міг причинитися до об'єднання демократів під час виборів в 1956 р. Внаслідок недуги сен. Джансона демократичне число голосів в Сенаті зменшиться до 48, республікані мають 47 голосів. Також і уряд президента Айзенгавера занепокоєний недугою сенатора Джансона, який працював для здійснення урядової програми, хоч і належав до опозиційної більшости. Президент Айзенгавер висловив глибоке співчуття з приводу несподіваної недуги сен. Джансона, який занедужав на серце в Міддлесбургу, Вірджінія, і лікується в шпиталі фльоти в Бетесді, Меріленд. Сенатор Клементс, — це „поміркований" демократ, на якого погоджується південна і північна фракції демократичної партії. Найновіша вістка говорить про покращання стану здоров'я Джансона.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Піврічні збори Б-ва св. Володимира, Відд. 130, відбудуться в суботу, 9-го липня, о год. 8-ій веч., в домівці Укр. Кат. Ветеранів при 33 Іст 7 вул. В програмі зборів звіт уряду і контр. комісії за півріч; звіт контролі хворих, перечитання кореспонденції, роздача дивіденди й інші справи. Перед зборами можна вплатити членські вкладки.

ГЛЕСТОНБУРІ, КОНН.—Б-во св. Ів. Хрестителя, Відд. 138, повідомлює своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 10-го липня, рано зараз після Богослуження, в церковній залі при Grove St. На порядку денним буде звіт уряду з піврічного діловодства і інші справи, які конче треба полагодити на цих зборах. Тому просимо всіх членів обов'язково бути на зборах. — М. Когут, предс.; Д. Качмарик, кас.; С. Кушкевич, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во „Мир", Відділ 324 повідомляє членів, що звичайні місячні збори відбудуться в суботу, 9-го липня, о год. 8-ій веч. Просимо всіх членів прибути, вирівняти залеглі членські вкладки і відібрати чеки дивіденд. — А. Горохівський, предс.; Н. Вурак, кас.; І. Струк, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Б-ва св. Ап. Петра і Павла Відд. 102 відбудуться в неділю, 10-го липня, зараз по скінченій Службі Божій в церковній залі 2280 W. 7th. Просимо членів прийти на збори і відібрати свої дивіденди. — М. Декан, предс.; С. Косик, кас.; М. Вобечко, секр.

ВЕСТБЮРІ, Л. АЙ. — Піврічні збори Т-ва ім. Т. Шевченка Відд. 267 відбудуться в суботу, 9-го липня, о год. 8-ій веч. Всі члени обов'язково мають бути присутні. — Р. Каплун, предс.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Піврічні збори Т-ва „Єдність" Відділ 163 відбудуться в неділю, 10-го липня, в Домі Горожан, 847 N. Franklin St., о год. 1-ій попол. На зборах буде звіт конт. комісії, та є деякі справи, які потрібно полагодити. Проситься всіх членів бути на означений час. —М. Лешак, предс.; І. Потучко, фін. секр.; С. Филик, рек. секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Т-во Клюб Поступовий Відд. 70 повідомляє, що місячні збори відбудуться в середу, 13 липня, о год. 7-ій веч. в У. Н. Домі 181 Фліт стр. Масмо дивіденди, які ще не є забрані. Проситься зголошувати нових членів до У. Н. Союзу. — І. Патуляк, пр.; П. Костик, секр.

ТАРЗАН, ч. 3494. Рятунок

Вартовий мовчки лежав із дерев'яною стрілою в серці.

Тарзан звернувся до в'язнів. Не було часу на те, щоб розбити замки на ланцюгах...

тож він запропонував їм іти за ним за браму, в джунглі.

До присмерку їх проковтнула кіммерійська темрява гущавини.